

„Boste že kako prebili eno leto.“

„Morda bi, a Bog ve, kaj pride. Da bi ne bilo otrok, bi res ne šel več na Hrvaško. Tam se človek popolnoma ubije. Ves dan prezeba v šumah in trdo dela ter spi ponoči na tleh v mrzlih kolibah — to res ni prijetno. Pa kaj se hoče: brez nič ni nič.“

„Ej, za denar je treba trpeti.“

„Da, da.“

Po teh besedah je podal sosod Klančar roko in odšel.

* * *

Na pomlad so zopet prihajali Hrvatarji domov. Vrnili so se vsi, le Klančarja ni bilo med njimi. Povedali so, da je padel nanj debel hrast in ga zmečkal. Tako je moral dobri mož umreti daleč od doma, daleč od svojcev.

Zaprta!

Spisal *Andrej Rapè.*

ne 16. prosinca 18.. se je vrtela Vrtoglavčeva Jera pred Bohinj-
čevo gostilnico. Vrtela se je in klicala stare in mlade ljudi: „Pre-
teto! Veliki in mali, debeli in suhi! Balo gledat, balo! Kmalu
bodo tu! Pa bodo igrali, pa bodo vriskali — juh! In hrskali bodo
konji in šopke bodo imeli na komatih. Gledat! In vozovi bodo
olepšani s tistim rdeče, belo in modro pobarvanim ličkanjem, ki
uhaja izpod obličja našemu Jurju, kadar dela omare, mize . . .
Hej, juh!“

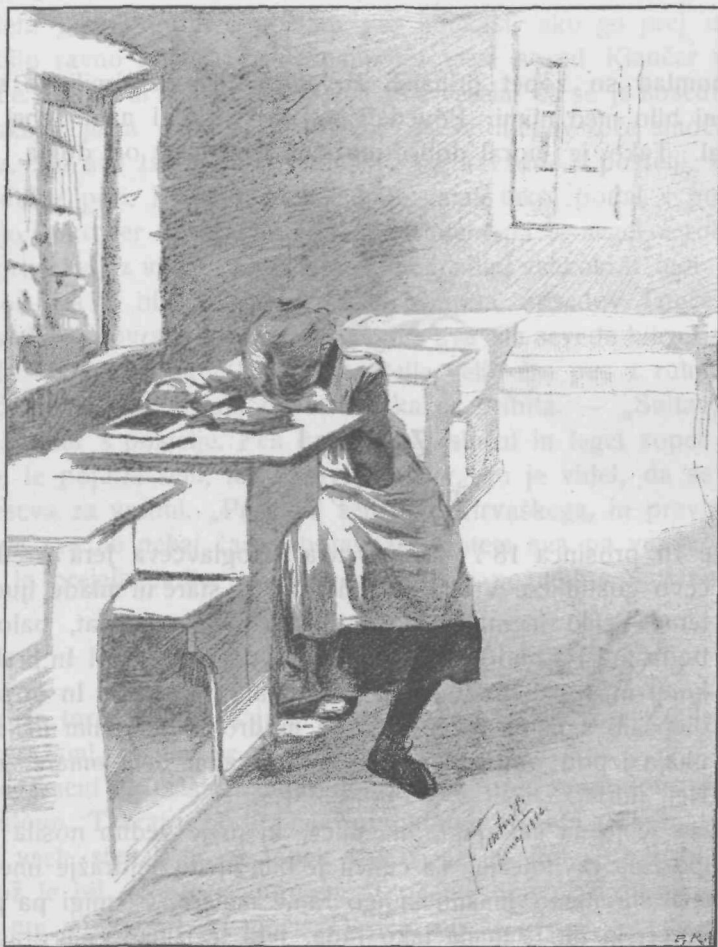
Zavrtela se je na eni nogi, in culica, ki jo je vedno nosila na glavi,
je komaj obdržala ravnotežje. Ta culica je bila njeno najdražje imetje, zakaj
v nji je imela shranjeno mašno knjigo rajne matere, v knjigi pa podobice,
mične podobice, ki jih je imela tako rada. Jera je izmed vseh dragocenosti,
ki jih je nosila v culici na glavi, največkrat pogledala precej veliko podo-
bico, ki ji jo je dal, kakor je pripovedovala, gospod katehet zato, ker se
je naučila moliti tako lepo kot nihče drugi.

In zbirali so se stari in mladi ljudje okolo Jere. Jera Vrtoglavčeva je
bila res vrtoglava, vsaj ljudje so pravili tako. Ljudje so pravili, da se je
Jeri potrla eno kolesce v glavi — ti grdi ljudje! No, po obleki in obrazu
so utegnili soditi prav.

Šolskega drobiža se je nabiralo okolo Jere več in več. Še Belčeva
Tilka, ki je sicer hodila samodruga v šolo, se jim je pridružila.

Vaški fantje so pred gostilnico sredi ceste napravili preprego. Iz daljave so že čuli harmoniko in vriskanje. Ondi izza ovinka se je prikazala cela vrsta lepo okičenih voz. Zastave na smrečicah so vihrale, konji so hrskali, klarineti in harmonika so cvilili. Prav kakor je obetala Vrtoglavčeva Jera . . .

V farnem zvoniku je bilo deveto uro. Prostor pred gostilnico se je izpraznil nenavadno hitro. Otrok ni bilo več videti. Pač! Belčeva Tilka je še

stala ondí ter gledala zamaknjena v to življenje na cesti. Preslišala je bila uro. Po součenkah se ni ozirala, zato tudi ni opazila, da so že vse davno odšle. Bala, vaški Janez, ki je hodil ves preprežen s trakovi iz ličkanja, rdečimi, modrimi, belimi, pred vozovi kakor bi jim kazal pot, in Vrtoglavčeva Jera — vse to je Tilko silno zanimalo in zmotilo.

„Janez, kajne, danes si pa po dolgem času zopet vesel,“ je kričala Jera, „vesel kakor medved na pomladnem solncu.“

In Janez se je ustavil. Ustavili so se vozovi pred gostilnico. In stopil

je Janez na eno nogo in zavriskal je kakor vlak, ki pelje dol od Kranja. Kozarec vina v roki držeč, je jel peti:

„Le hitro na kvišku! . . .“

Z nogo in glavo si je dajal takt.

Belčeva Tilka je še vedno stala in zrla Jero in Janeza, Janeza in balo, pa zopet Jero — vsa zamišljena. In konje je gledala, ki so hrskali, in poslušala je razglašeno godbo klarineta in harmonike.

„V šolo pojdi!“ se oglasi Jera. „Devet je že davno, in v šoli se že uče, ti pa stojiš tu in prodajaš zijala! V šolo pojdi, ti pravim, da ne bo kazni.“ In Jera se je odurno zagrohotala.

Tilka se je zdramila. V srcu jo je nekaj zabolelo, in ta bolest ji je zaplula notri dol do prstov na nogah. Vzdihnila je prav globoko kakor bi hotela s tem vzdihom bolest, čudno bolest, ki se je s tisočnimi rokami oprijemala njene notranjosti, vreči iz srca.

Tilka je stekla, kar so jo nesle noge. Harmonika in klarinet sta dajala takt.

Bom, bom . . . V stolpu je bila ura pol desetih. Zdelo se je Tilki, da so ti udarci razgrnili samo grenkobo povsod okolo nje. Ta grenkoba ji je zablodila tudi v srcece.

Ptiči, posedajoči na obpotnem drevju, so stresali sneg na tla, kakor perje suh sneg. In padal je sneg tako tiho, tako tajno na tla, da se ni čulo ničesar, le pod drevjem so se napravljale iglaste kopice. Tilki se je zdelo, kakor bi jo zbadale v glavo in prav v dno srca. Pred šolo je bila. Čula je glasne odgovore otrok, ki so v šoli odgovarjali v zboru.

„Ah, zakaj sem gledala balo?“ ji je nekaj reklo in šepetalo po ušesih. „Pa ravno včeraj je kaznoval gospod učitelj Slaparjevega in Kocjanovega zato, ker sta zamudila. Obljubil je enako kazen vsakemu zakasnelcu . . . Zaprta sta bila . . .“

Postala je pred šolskimi vrati. In v duhu je zrla tako čudno prazno veliko šolsko sobo. V nji pa sedi ona sama — zaprta.

Odprla je vrata . . . Otroci so se ozrli, in učitelj je začudeno in obenem strogo pogledal na Tilko, zakaj deklica po navadi ni zamujala šole. Zasmilila se mu je, ko jo je videl vstopiti s povešeno glavo pred klopi in moliti. Smilila se mu je, ko je potrta stopala v klop. Ali rekel ni ničesar . . .

* * *

Silno počasi so lezle ure. Naposled se je oglasil zvon. Molili in odmolili so. V parih so šli otroci iz šole. Tilka je sama obsedela v klopi.

Naslonila se je na klop. Jokala je. Naposled je jela pisati šolski red: „Hodi redno in o pravem času v šolo“ — kakor bi hotela s tem izbrisati svojo nerednost.

Skozi okno s hodnika je videl učitelj njeno sklonjeno glavo. Začul je globok vzdih, ki ga je povzročila huda bolest.

Pisoča deklica se je obrnila in zazrla učitelja, ki jo je rezo gledal skozi okno.

Vstopil je. Povprašal jo je po vzroku zakasnelosti. In povedala je vse, vse je povedala natančno, kako se je bila zagledala v Vrtoglavčevo Jero, vaškega Janeza, balo i. t. d. ter kako je preslišala uro.

„Kaj pa si tu napisala?“ je vprašal učitelj.

In pokazala mu je.

„Prav tako,“ je izpregovoril, prečitavši napisano. „Veseli me, da se sama zavedaš, da nisi ravnala prav in se tega kesaš.“

„Oh, nikoli več ne bom gledala bale, nikoli več Vrtoglavčeve Jere in vaškega Janeza!“ je hitela zatrjevati Tilka.

„Pridna si bila doslej in marljiva. Upam, da boš poslej še pridnejša in glej, da ostane današnja kazen prva in zadnja.“

In Tilka je hitela domov. Součenke je še došla in celo pustila zadaj. Spominja pa se še danes kot vrla gospodinja besed učiteljevih in ne more prehvaliti koristi šole ter rada pripoveduje, da je bila dne 16. prosinca 18... prvič in zadnjič v šoli zaradi bale — zaprta.

Po delu plačilo.

Spisal Ivo Trošt.

Lovro Travnarjev je gledal pozimi skozi okno, kako obirajo škorci v sosedovem kozelcu prazno, a nemlačeno ajdovico. Sosed je bil pa zanikarn gospodar, ki se je bavil z vsem drugim, samo ne s posestvom; zato so mu škorci do pozne jeseni docela obrali v kozelcu spravljeno ajdo, namesto da bi jo omlatil sam. O Božiču so prišli lačni poiskat še zadnjih zrn tja, kjer so jeseni veselo godovali.

Lovro vpraša očeta: „Česa iščejo sedaj škorci v sosedovi ajdovici, oče? Saj ste rekli, da so jo jeseni omlatili popolnoma?“

„Česa iščejo, vprašáš? Sedaj so došli po plačilo, ki jim ga je sosed dolžan za mlatev!“

